

Renus 2023-3

**ARCHEOLOGISCHE VERENIGING RIJNSTREEK,
AFDELING 6 VAN DE AWN, NEDERLANDSE ARCHEOLOGIEVERENIGING**

DECEMBER 2023

IN DIT NUMMER:

- VERSLAG 50-JARIG JUBILEUM AWN RIJNSTREEK
- FEESTREDE VAN VOORZITTER JOOST VORST
- WAT GEBEURT ER ZOAL?
- OPROEPEN EN AANKONDIGINGEN

Renus is een uitgave van de Archeologische Vereniging Rijnstreek, Afd. 6 van de AWN.

Redactie: P.J.M. de Baar, R.J.B. Hageman, J.E. van Oostenrijk.

Gegevens uit *Renus* mogen vrijelijk worden overgenomen, mits met voldoende bronvermelding, en er een kopie van het artikel, waarin gegevens uit *Renus* werden verwerkt, aan de redactie wordt gestuurd.

+++++

Vondstmeldingen

Heb je iets gevonden waarvan je denkt dat het van belang kan zijn, of weet je dat anderen dergelijke vondsten hebben gedaan? Bel dan met het gemeentebestuur van de plaats waar de vondsten zijn of worden gedaan. Vraag naar de voor archeologie verantwoordelijke ambtenaar op de gemeentesecretarie!

Onze afdeling houdt zich aanbevolen voor melding van plaatsen waar graafwerkzaamheden plaats (gaan) vinden. Help mee het bodemarchief te redden; een kleine vondst kan het begin van iets belangrijks zijn! Ons e-mailadres: awnrijnstreek@hotmail.com.

Meehelpen met opgravingen?

Heb je belangstelling om actief deel te nemen aan veldwerk, dan kun je bij het bestuur vernemen welke projecten in uitvoering zijn of binnenkort zullen komen. Je ontvangt dan nadere gegevens over plaats en tijd. Met nadruk wordt erop gewezen dat ervaring absoluut niet vereist is.

Restaureren, tekenen en vondstverwerking

Deze werkzaamheden vinden plaats in onze werkruimte, Archeologiehuis Zuid-Holland, naast Archeon in Alphen aan den Rijn, elke maandagavond 20-22 uur en dinsdag 11-16 uur (niet op feestdagen).

Opgave van nieuwe leden

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden via het inschrijfformulier op de website van de landelijke AWN: <https://www.awn-archeologie.nl/lid-woorden/>.

Het basislidmaatschap kost € 55,- per jaar. Leden ontvangen viermaal per jaar het tijdschrift *Archeologie in Nederland*. Nieuwe leden worden persoonlijk uitgenodigd voor een eerste kennismaking met de afdeling.

Contactgegevens

Archeologische Vereniging Rijnstreek, afdeling 6 van de AWN,
Archeonlaan 1A,
2408 ZB Alphen aan den Rijn

e-mail: awnrijnstreek@hotmail.com

website <https://www.awn-archeologie.nl/afdeling/rijnstreek/>

Bankrekeningnummer: NL70 INGB 0003 1492 23

VOORWOORD

Beste leden,

Deze derde en tevens laatste *Renus* van 2023 staat grotendeels in het teken van ons 50-jarig jubileum. Allereerst vind je in dit nummer een verslag van de feestelijke viering op zaterdag 18 november. Dit verslag wordt gevolgd door een weergave van de feestrede, bij die gelegenheid uitgesproken door onze voorzitter Joost Vorst. Het 50-jarig jubileum was uiteraard ook een uitgelezen moment om de eerbiedwaardige geschiedenis van onze vereniging uit de doeken te doen. Dat doen we bij deze, in de vorm van een doorwrocht artikel van Piet de Baar.

Verder lanceren we in dit nummer de eerste aflevering van een nieuwe rubriek: 'Wat gebeurt er zoal?' De naam spreekt voor zich: hier vind je actuele wetenswaardigheden over zaken waar bestuur of leden mee bezig zijn. Voor wie het naadje van de kous wil weten: de notulen van recente bestuursvergaderingen zijn voor alle leden te lezen op onze werkplek in het Archeologiehuis in Alphen.

Deze *Renus* sluit af met de rubriek 'Oproepen en mededelingen'. Wat dat aangaat, willen we al op deze plaats naar voren halen dat we (helaas) op zoek zijn naar een nieuwe penningmeester. Jurgen van Oostenrijk, die het penningmeesterschap sinds 2021 tot grote tevredenheid heeft vervuld, gaat promoveren en moet daarvoor (onder andere) zijn bestuurswerk bij AWN Rijnstreek opgeven.

Jurgen is afgestudeerd egyptoloog en pakt zijn oude stiel weer op. Zijn promotieonderzoek gaat over shabti's (later oesjabti's), beeldjes die (welgestelde) overledenen in het oude Egypte in hun graf meekregen om als dienaar in het Dodenrijk voor hen werk te verrichten. Dicht bij huis, in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, zijn vele shabti's te bewonderen.

We wensen Jurgen veel succes met zijn promotie en hopen natuurlijk dat hij ooit voor ons de resultaten van zijn onderzoek komt onthullen.

Een shabti van Hekaemsaf

En natuurlijk wensen wij al onze leden fijne feestdagen en een gezond en voorspoedig 2024!

Het bestuur

VERSLAG 50-JARIG JUBILEUM AWN RIJNSTREEK

We mogen terugkijken op een zeer geslaagde viering van ons jubileum. Het weer op zaterdag 18 november was zoals die hele maand bar en boos, maar ondanks dat hadden meer dan 40 leden en andere genodigden hun schreden gericht naar de Marktsteeg in Leiden, waar we des namiddags van half twee tot zes uur in de voormalige wollenstoffenfabriek Scheltema bijeen waren op een fonkelende bijeenkomst met veel verschillende facetten. Deze weerspiegelden zich in het programma.

Uiteraard begon de viering met een woord van welkom door onze voorzitter, Joost Vorst. In het bijzonder mocht hij waarnemend-voorzitter Hetty Laverman van de landelijke AWN welkom heten. Joost vervolgde het officiële gedeelte van de bijeenkomst met een uitgebreide speech over heden en toekomst van AWN Rijnstreek, waarvan je de tekst verderop in dit nummer integraal kunt terugvinden.

De toespraak van Joost sloot af met een lofrede op zes leden van AWN Rijnstreek die nu of in het verleden van groot belang zijn of waren voor de vereniging. Onze statuten kennen geen 'leden van verdienste' of iets dergelijks, maar het bestuur vindt het gepast om leden die zich, vaak over lange tijd, trouw en intensief hebben ingespannen voor AWN-Rijnstreek, daar erkenning voor te geven. Daarom heeft het bestuur een speciale zilveren speld laten maken, die bij dit jubileum voor het eerst is uitgereikt. Dit jaar waren de gelukkigen Siet van der Meulen, Suus Sprey, Leo den Hollander, Pierre van Grinsven, Dick van der Kooij en Piet de Baar. Het is niet gezegd dat er nu elk jaar een 'lintjesregen' volgt, maar het bestuur is wel van plan om deze onderscheiding ook in de toekomst uit te reiken aan buitengewoon actieve leden. Zij belichamen immers de continuïteit, vitaliteit en vernieuwing van onze vereniging.

Na de uitreiking van de speldjes kwam de tijd voor de lezingen. Veel aanwezigen waren ongetwijfeld nieuwsgierig naar de lezing van Wouter Vos over de resultaten van zijn opgraving in Valkenburg, die hebben aangetoond dat in de nabijheid van het latere castellum in de tijd van de keizers Caligula en Claudius een castra (legioenskamp) heeft gelegen, dat een rol moet hebben gespeeld bij de Romeinse invasie van Brittannia, die uiteindelijk in 43 AD heeft plaatsgevonden. Wouter nam ons mee in een interessant betoog met hypothesen die erom vragen in de komende jaren te worden getoetst of aangevuld. Wie de archeologie als levende wetenschap een warm hart toedraagt, zat op het puntje van zijn of haar stoel.

Hierna was het de beurt aan Evert van Ginkel, lid van AWN-Rijnstreek, maar voor leden wellicht beter bekend als vaste columnist van het landelijke magazine *Archeologie in Nederland*. Evert is in de jaren '80 afgestudeerd bij het toenmalige Instituut voor Prehistorie van de Leidse universiteit. Hoewel hij naar eigen zeggen sindsdien geen spade meer heeft aangeraakt, mag hij een aartsvader van de huidige Nederlandse publieksarcheologie worden genoemd. Met gidsen, publieksboeken, tentoonstellingen, presentaties etc. heeft hij vier decennia een brug geslagen tussen vakwereld en samenleving. Vrijwilligers in de archeologie zijn altijd een pijler van die brug geweest. Evert vertelde hoe hij vanuit zijn eigen ervaring die pijler in verleden, heden en toekomst ziet. Zijn rake observaties en overdenkingen laten zich hier niet samenvatten. Hopelijk wil Evert de pareltjes nog eens etaleren in zijn column. Wat niet onvermeld mag blijven, is zijn oproep aan vrijwilligers om vooral bij zich zelf te

blijven. De grootste bijdrage van vrijwilligers is om vanuit inhoudelijke bevoegenheid hun steentje aan de archeologie bij te dragen.

Die woorden werden realiteit in het derde en laatste inhoudelijke onderdeel van de middag. Onze leden Jurgen van Oostenrijk en Carry Dullaart gaven een korte maar inspirerende presentatie van onze plannen om door middel van niet-invasief onderzoek de archeologische kennis in onze regio actief te vergroten. Met een focus op de Limes in onze contreien schetsten ze een beeld van de mogelijkheden en ambities om met moderne middelen als drones, grondradar en weerstandsmetingen interessante objecten op te sporen en te interpreteren. Dit alles in combinatie met geijkte methoden als veldverkenning, metaaldetectie en grondboringen. Sommige moderne apparatuur, met name een drone en metaaldetectoren, hebben we al kunnen aanschaffen. AWN-Rijnstreek hoopt fondsen te werven om ook een eigen grondradar te kunnen verkrijgen.

Na de drie lezingen kreeg Hetty Laverman het woord om de band tussen de landelijke AWN en de afdelingen, in dit geval AWN-Rijnstreek, te benadrukken. Het was goed om nogmaals te horen dat AWN-Rijnstreek geen solistische vereniging is, maar deel uitmaakt van een landelijk netwerk waar we op kunnen, en zo nodig moeten terugvallen.

Na de woorden van Hetty Laverman klonk het startsein voor het laatste onderdeel van het programma, de borrel. Voor veel aanwezigen kwam dat neer op een reünie, oftewel gezellig bijpraten met Rijnstreek-leden uit soms lang vervlogen dagen. Anderen maakten voor het eerst kennis met elkaar of noteerden op bierviltjes nieuwe afspraken. Het was kortom een geanimeerde afsluiting van ons jubileum, dat voor sommigen misschien nog wat langer had mogen duren. Niettemin was om zes uur het feest afgelopen. Het regende nog of weer, maar wie zich huiswaarts spoedde kon terugkijken op een interessante, gezellige en inspirerende middag.

Het publiek wacht in spanning op de interessante praatjes tijdens het jubileum

FEESTREDE VAN VOORZITTER JOOST VORST

Hartelijk welkom iedereen. In het bijzonder heet ik welkom Hetty Laverman-Berbée, waarnemend voorzitter van de landelijke AWN, en Erik Elshout, vertegenwoordiger van Archeon. Fijn dat u allen meedoet om onze vijftigste verjaardag als AWN-afdeling en later als zelfstandige archeologische vereniging Rijnstreek te vieren. Een halve eeuw met andere woorden, te rekenen vanaf het najaar van 1973.

Het verleden van de AWN gaat, zoals u misschien weet, langer terug. In 1951 werd de Archeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland, de AWWN, opgericht. Twee jaar later ontstonden daarbinnen allerlei werkgroepen. De Werkgroep Rijnstreek zag het levenslicht op vrijdag 13 februari 1953. Dat is nu dus alweer 70 jaar geleden. Helaas, binnen tien jaar stierf dit initiatief al een roemloze dood. Dat kan aan de omineuze begindatum van vrijdag de 13^e gelegen hebben, maar waarschijnlijker had het te maken met de verhuizing van de grote man achter de AWWN, Hans Verhagen, van Leiden naar Vlaardingen. Hans richtte daar Helinium op en ontdekte er de toen nog onbekende maar inmiddels welbekende Vlaardingen Cultuur. Jammer voor ons was de spirit er hier in de Rijnstreek behoorlijk uit.

Er kwam een herstart. Het prille begin was een 'Werkgroep Archeologie', die gevormd werd door enkele enthousiaste deelnemers aan een cursus Archeologie, die in 1972 en 1973 werd gegeven door K&O (thans Volksuniversiteit) Leiden. Eén van de trekkers daarvan is vanmiddag in ons midden en ik kom daar zo op terug.

Het moeten leuke en vooral actieve decennia geweest zijn, die meer dan veertig jaren vóór de invoering van de Erfgoedwet die in 2016 de Monumentenwet verving. Tot dat jaar mocht de AWN zelfstandig opgravingen verrichten. Nu mag dat niet zomaar meer. Net als zoveel sectoren in de samenleving is de archeologische opgraverij 'vermarkt'. Nu moet je wettelijk gecertificeerd zijn om te mogen opgraven en de criteria daarvoor berusten op zelfregulering door de marktpartijen. Dat alles met als doel een 'effectiever archeologisch kwaliteitsbeleid', althans volgens de Memorie van Toelichting op de Erfgoedwet.

De Erfgoedwet beschouw ik als een majeur moment in ons bestaan. Vóór die tijd hadden we het druk en gingen van de ene opgraving naar de andere. Er was nauwelijks tijd om het verrichte onderzoek goed uit te werken. Moeiteloos sloten nieuwe leden zich bij ons aan en werkende weg werden zij opgeleid. Alles leek vanzelf te gaan. Er waren zelfs zomerkampen voor de jeugd en menig huidig professioneel archeoloog-van-naam is als jongere bij AWN-Rijnstreek begonnen.

Dat is voorbij, maar moeten we bij de pakken neer gaan zitten? Nee, ik denk dat er wel degelijk toekomst voor de AWN is. Maar zo makkelijk als het vroeger ging, gaat dat niet meer. We zullen wel degelijk ons best moeten doen om actief te blijven. Nieuw onderzoek te doen met nieuwe innovatieve methoden, waarmee we de bodem zo min mogelijk beroeren. Of onderzoeken uit te voeren op plekken, die zijn vrijgegeven. Rugwind verwacht ik daarbij van het EU-verdrag van Faro. Niet dat die ons nieuwe rechten geeft, maar wel de overheid aan het denken zet.

Het verdrag van Faro roept namelijk op om de mens (en samenleving) en zijn relatie met het erfgoed centraal te stellen. In art. 12 verbinden partijen zich ertoe:

- iedereen aan te moedigen om aan het archeologisch proces deel te nemen en
- de rol van vrijwilligersorganisaties te erkennen.

Wij, vrijwilligers, kunnen door gemeenten en provincie als onderdeel van het maatschappelijk middenveld benut worden om het verdrag van Faro handen en voeten te geven. In art. 11 zegt Faro dat de overheid vrijwillige initiatieven, die de overheidsrol aanvullen, moet respecteren en aanmoedigen.

Hoe kunnen we daar aan bijdragen? Met:

- publieksofgravingen en publieke determineermiddagen in de regio (voorbeeld de Zanderij in Katwijk),
- hand- en spandiensten in archeologische depots (wat Hans Willem en Piet doen),
- medewerking aan tentoonstellingen (Strijd in de graventijd) en het zichtbaar maken van vondsten (de memoriesteen van het Romeinse fort in Alphen),
- het uitbrengen van toegankelijke publieksboekjes (bijvoorbeeld Rijnsburg en Voorschoten) en onze website,
- deelname aan de Nationale Archeologiedagen,
- het fungeren als ogen en oren in de regio en het leveren van input voor de Omgevingsvisies,
- en samenwerking met oudheidkundige verenigingen, zoals bij het maken van een Canon.

Onze boodschap aan gemeenten en provincie luidt dus: laten we samenwerken om het grote publiek te bereiken. De markt heeft daar geen geld en dus geen tijd voor. Bevorder met besluitvorming en subsidies dat we als AWN actief kunnen blijven met publieksofgravingen bij vrijgegeven bouwprojecten, zoals in 2018 op de Zanderij in Katwijk en recent bij de Visfontein in Leiden.

Wat het bestuur betreft is er dus geen echte breuklijn tussen 2016 en nu. We gaan onverdroten verder. Maar toch wil ik een streep zetten. Niet tussen ons en het verleden, maar onder ons verleden. Het bestuur heeft bedacht om een zilveren verenigingsspeld te laten maken. Niet voor ereleden of leden van verdienste, maar voor duurzaam actieve leden. Aan actieve leden kun je als levende vereniging nooit genoeg hebben. Daarom willen we beginnen met een aantal langdurig actieve leden een speldje te overhandigen. Dat zetten we bij elke aankomende ALV voort. Dus de speldjes die ik nu ga overhandigen, zijn niet de laatste, maar de eerste en hopelijk volgen er dus nog vele. Op deze feestelijke middag geef ik graag zes langdurig actieve leden ons zilveren verenigingsspeld.

1. Siet van der Meulen

Siet is een van de grondleggers uit de jaren '70 van de Werkgroep die de basis vormt voor onze afdeling en vereniging. Siet is onze 'founding mother'. Ook nu nog is zij steeds actief bij de restauratie van aardewerk, dus al 50 jaar. In het begin was zij onze penningmeester. Daarbij was ze zo zuinig dat tijdens de ALV van 1978 werd opgemerkt dat er wel erg veel geld in kas zat, en of dat niet beter aan gereedschap voor opgravingen uitgegeven kon worden. Siet heeft aan talloze opgravingen meegedaan en ook cursussen georganiseerd om haar kennis over te dragen aan nieuwe leden. Tijdens de dinsdagmiddagen in ons vaste honk moeten inmiddels ontelbare potten en pannen door haar handen gegaan zijn. En hopelijk volgen er nog vele.

2. Suus Sprey

Suus is weliswaar niet vanaf de oprichting lid van AWN-Rijnstreek, maar inmiddels wel een respectabel aantal jaren. Na haar 'inwijding' in de archeologie bij de opgravingen in Valkenburg, onder leiding van Epko Bult en andere coryfeeën, heeft ze gewerkt bij de ROB in Amersfoort. Daarna heeft ze vrijwel geen opgraving van Rijnstreek verzuimd en speelde bij de organisatie daarvan een belangrijke rol. Ook bij de uitwerking van opgravingen, zoals die van Alphen-De Hoorn, oftewel Swanendrift, om er maar één te noemen, was zij enorm betrokken. Zeker als er gepuzzeld moest worden over zo exact mogelijke beschrijvingen, werd nooit tevergeefs een beroep gedaan op het grote 'oplossend vermogen' van Suus. Suus is bovenal een specialist in Romeins aardewerk. Zij mag trots zijn op haar vele publicaties en haar termijnen als bestuurder. Net als Siet is Suus nog 'still going strong' en moge dat nog lang zo blijven.

Suus Sprey ontvangt de erespeld van voorzitter Joost

3. Leo den Hollander

Ook Leo heeft een indrukwekkende geschiedenis als opgraver. Iemand duidde hem laatst aan als 'Mister Stevenshof'. Hij volgde de bouw van die Leidse buitenwijk op de voet en heeft ervoor gezorgd dat professor Leendert Louwe Kooijmans er met zijn studenten ging opgraven. Mede door hem kwam er ook een archeologische wandeling door de wijk. Leo heeft zich ontwikkeld tot dé aardewerksspecialist voor de middeleeuwen en later. Hij ontwierp zelfs een eigen classificatiesysteem vóór het Deventersysteem, dat inmiddels de standaard is geworden. Daarnaast is Leo een subliem fotograaf en tekenaar. Alleen topkwaliteit is voor hem acceptabel. Momenteel is hij vraagbaak voor moeilijke gevallen als er in Oegstgeest, Voorschoten of Alphen gedetermineerd wordt en werkt hij, vaak met Suus, kleinere vondstcomplexen uit. Daarnaast heeft Leo vele bijdragen geleverd aan de Renusreeks, zoals de rapporten over Swanendrift in Alphen en het Jeruzalemhof in Leiden.

4. Pierre van Grinsven

De eerste ervaring met professioneel graven moet Pierre opgedaan hebben tijdens zijn tijd in militaire dienst. Hij was daar leider van een groepje militairen die gesneuvelden moesten opgraven om herbegraven te worden op een militaire begraafplaats.

Zijn eerste opgraving voor AWN-Rijnstreek was Dorpsstraat 67 in Hazerswoude. Vele opgravingen volgden. Pierre ontwikkelde zich allengs tot opgravingsleider en organisator van opgravingen. Dit culmineerde in 2018 in de publieksofgraving op de Zanderij te Katwijk.

Pierre maakte zich terecht al lang zorgen over de grote hoeveelheid onuitgewerkt onderzoek, dat zich door de 'werkdruk' in de periode vóór de invoering van de Erfgoedwet had opgehoopt. Citaat: "En wat heb je nu aan opgravingen als de resultaten niet voor het publiek toegankelijk worden?" Deze uitroep heeft uiteindelijk geleid tot 21 rapporten in de Renus Rapporten Reeks (RRR) en zes toegankelijke publieksboekjes.

Pierre is twee termijnen voorzitter van de afdeling Rijnstreek geweest en heeft in deze periode twee verhuizingen tot een goed einde gebracht. Eerst binnen Leiden en daarna van Leiden naar Alphen. Tot slot verdient vermelding dat Pierre ook lange tijd gezorgd heeft voor aantrekkelijke lezingen. Daarbij had hij de gewoonte om op de Reuvensdagen geschikte sprekers te 'scouten', die hij vervolgens met zijn zuidelijke charme voor een lezing bij ons wist te strikken. Vanzelfsprekend geeft Pierre zelf ook graag lezingen over zijn opgravingen.

5. Dick van der Kooij

Dick is één groot vat met archeologische kennis. Lange tijd was AWN-Rijnstreek ondenkbaar zonder hem. Niet alleen in de jaren dat hij voorzitter was, ook als veldwerkcoördinator bij de talloze opgravingen die we in onze glorie dagen ondernamen. Alles werd uiterst zorgvuldig uitgemeten, opgegraven, gedocumenteerd, geregistreerd en gedetermineerd. Door zijn enorme belesenheid en sterk geheugen kon hij vaak iets 'thuisbrengen', waar anderen waren blijven steken bij 'NTD': niet te determineren. Ook bij rapportages werkte hij mee bij het schrijfwerk, met name op het punt van de juiste terminologie. Dat heeft de kwaliteit van die rapportages beslist verhoogd, waarvoor iedereen hem dankbaar moet zijn. Dick heeft een sterke mening en dat kan soms botsen, maar het is altijd een onderbouwde mening en dat dwingt respect af.

6. Piet de Baar

Tot slot, maar zeker niet in de laatste plaats vandaag: Piet de Baar. Wat is de hemel zonder Petrus en wat is onze archeologiehemel op zolder in Alphen zonder Piet. Hij opent en sluit de poorten. Zet koffie en kan honderduit vertellen over vrijwel alles wat met het verre of nabije verleden in onze regio te maken heeft. Hij brengt nieuwe leden de beginselen van het determineren bij. Hij ontbreekt bij geen enkele opgraving en zet zich elk jaar in bij de Nationale Archeologie Dagen. Op Piet kun je bouwen – dat weten ze ook in de bibliotheek van Oegstgeest en het museum in Voorschoten. En niet alleen bij ons in de archeologie. Ook bij de Historische Vereniging Oud Leiden, bij Erfgoed Leiden en Omstreken, de Leidse stadsgidsen, het Provinciaal Depot van Bodemvondsten en de RK Begraafplaats Zijlpoort. En daarmee ben ik vast niet compleet. Piet is bijna overal en voor iedereen de 'stille kracht' als het gaat om het levend houden van het erfgoed in ons gebied. Waar zouden al die vrijwilligersinitiatieven zijn zonder Piet. Kortom hulde voor deze te bescheiden man.

Daarmee ben ik tot een einde gekomen van mijn bijdrage voor vanmiddag. Dank voor uw aandacht. Graag geef ik het woord aan achtereenvolgens Wouter Vos over het verre verleden, aan Evert van Ginkel over onze tijd en aan Carry Dullaart en Jurgen van Oostenrijk over onze eigen toekomst.

Piet de Baar ontvangt de erespeld van voorzitter Joost

WAT GEBEURT ER ZOAL?

In deze nieuwe rubriek willen we je informeren over zaken die binnen onze vereniging actueel zijn of waar leden of het bestuur mee bezig zijn.

Door leden van de Afdeling of bestuursleden worden regelmatig overleggen met gemeenten of historische verenigingen bijgewoond. Zo hebben we meegedacht over de inhoud van de Canon van de gemeente Alphen aan den Rijn, nemen we deel aan de Erfgoedtafel Leiden en recent aan het overleg met de gemeente en historische verenigingen in Bodegraven-Reeuwijk.

Op 29 september bracht de gedeputeerde Meindert Stolk een bezoek aan Archeon en ook aan onze behuizing in het Archeologiehuis. Zoals bekend is er sprake van dat het Provinciaal Archeologisch Depot verhuist van Alphen naar Katwijk. Ook het Archeologiehuis in Alphen valt deels onder de provincie. Omdat wij goed samenwerken met beide instanties, ligt het voor de hand dat ook AWN-Rijnstreek als het zich voordoet meeverhuist. Bij onze kennismaking met de gedeputeerde hebben we onze situatie uitgelegd en aangedrongen op een oplossing waarbij alle partijen in hun onderlinge samenwerking optimaal worden gefaciliteerd.

In overleg met de gemeente Leiden heeft onze afdeling in oktober de archeologische begeleiding mogen uitvoeren over een kleine uitgraving in het centrum: nabij het stadhuis werd op de Vismarkt een nieuw pompsysteem met reservoir voor de historische fontein aangelegd. Dat was een unieke kans op een kijkje onder de grond op een locatie van het vroegste Leiden! Omdat het om een bekiste put van nog geen twintig vierkante meters ging en er alleen een graafmachine kon worden gebruikt, was het niet mogelijk om een echte opgraving te verrichten. Er zijn wel een paar grondboringen verricht. In goede samenwerking met de aannemer Schouls zijn vervolgens 20 bigbags met grond uit de put per laag voor nader onderzoek geselecteerd, afgevoerd en opgeslagen.

Het voornemen was om van het doorzoeken van de bigbags een publieksevenement te maken. Helaas is uit bemonstering van de grond gebleken dat deze licht verontreinigd was, met name door koper. Actieve betrokkenheid van het publiek bij het doorzoeken van de grond lijkt daardoor niet meer te realiseren. Hoe, waar en wanneer we de bigbags gaan doorzoeken, zullen we dit voorjaar laten weten.

Enkele leden hebben in september ook meegeholpen aan een korte opgraving op het terrein van instelling Ipse de Bruggen in Zwammerdam. Hier zijn eerder de beroemde Romeinse schepen en de resten van het Romeinse castellum Nigrum Pullum gevonden. Wegens uitbreiding van enkele paviljoens werd nu gegraven op een locatie pal naast het fort. Daarbij is een van de spitsgrachten om het fort aangetroffen. Van de bij het fort te verwachten vicus is op de onderzochte locatie geen enkel spoor gevonden.

In Oegstgeest is in de bibliotheek al een tijd een Archeohotspot aan de slag. Sinds september is ook in Voorschoten iets soortgelijks gestart: 'Archeologie op woensdag' in het Voorschotens museum. Daarbij wordt het publiek (onder andere) betrokken bij het determineren van archeologische vondsten. Dit zijn geen activiteiten van onze vereniging, maar we hebben afgesproken dat we vanuit AWN-Rijnstreek hulp en ondersteuning bieden. Zo wordt bijvoorbeeld in beide gevallen gewerkt met vondsten die zijn gedaan bij opgravingen van onze

afdeling, uitgeleend door het Provinciaal Archeologisch Depot. Ook wordt door afdelingsleden een bijdrage aan de bemensing geleverd. Onze voorzitter Joost Vorst heeft voor de Archeohotspot Oegstgeest een lezing gegeven.

Ook in onze werkruimte in het Archeologiehuis wordt op elke maandagavond 20-22 uur door een aantal leden gedetermineerd. Dit is zeer leerzaam voor personen die interesse in vooral middeleeuws en post-middeleeuws aardewerk hebben, maar zelf weinig kennis van alle bijzonderheden hebben. Voor zover de vondsten compleet genoeg zijn om nauwkeurig te kunnen worden gedetermineerd, gebeurt dat met behulp van het Deventer-systeem en natuurlijk de vertrouwde handboeken. Je bent van harte uitgenodigd!

AWN secretaris Robbert Jan in actie bij de Visfontein

OPROEPEN EN MEDEDELINGEN

Reacties kun je mailen naar: awnrijnstreek@hotmail.com

- We zeiden het al in het Voorwoord van deze *Renus*: onze zeer gewaardeerde penningmeester Jurgen van Oostenrijk gaat ons binnenkort verlaten. Heel graag zouden we als bestuur op onze aanstaande ALV op 15 april een nieuwe penningmeester kunnen voorstellen voor benoeming. Wie voelt zich geroepen om deze interessante bestuursfunctie te vervullen? We zijn een vrijwilligersorganisatie met vaste inkomsten, dus financieel is alles makkelijk te overzien. Aan het versturen of betalen van facturen ben je nauwelijks tijd kwijt. We verwachten wel dat je een begroting of factuur kunt beoordelen, een jaarrekening opstellen en een balans maken. In je functie kun je met het hele bestuur meepraten over alles wat ter tafel komt.
- Heeft u thuis nog Romeinse cameeën of gemmen liggen? Laat het ons dan vooral weten. Komend jaar zullen Tom Hazenberg en Ben van den Bercken onderzoek doen naar deze geslepen stenen en de AWN mag daarbij helpen. Heeft u thuis nog iets liggen of kent u mensen die ze hebben? Mail dan naar jurgenvanoostenrijk@hotmail.com.
- Archeoloog Ruurd Kok is bezig met het onderzoek “Sporen naar 3 oktober”, een jubileumproject van de 3 October Vereeniging. Heeft u vondsten die met de 80-jarige oorlog in Leiden te maken hebben (zoals objecten afkomstig van gesloopte kloosters en kastelen), meldt dit dan bij awnrijnstreek@hotmail.com.
- Na de Archeohotspot Oegstgeest is afgelopen najaar in Voorschoten een soortgelijk initiatief van start gegaan: ‘Archeologie op woensdag’. Dus een plek waar jong en oud kennis kan maken met archeologie, onder meer door wekelijks een paar uur aan de slag te gaan met het determineren en puzzelen van vondsten. Er is nog steeds behoefte aan mensen die hieraan willen meedoen. Het te verwerken materiaal betreft momenteel de vondsten van onze oude AWN-opgraving van kasteel Roucoop in Voorschoten. Meld je aan via de mail (zie boven).
- Als je Voorschoten wat ver weg vindt, kun je ook in ons Archeologiehuis bij Archeon met vondstverwerking aan de slag. Elke maandagavond 20-22 uur zijn er leden om vondsten te determineren. Elke dinsdag van 11-16 uur kan hier worden gepuzzeld en geplakt. Er is altijd plek voor nieuwkomers, die uiteraard goed op weg zullen worden geholpen door onze oudgedienden. Kom vooral een keer langs!

